

ROZHLADY

MAĎARI A HABSBURSKÁ MONARCHIA

CATHERINE HOREL

HOREL, Catherine. The Hungarians and the Habsburg Monarchy. *Historický časopis*, 2009, 57, 4, pp. 729-737, Bratislava.

In this paper the author deals with the image of the Habsburg Monarchy in Hungary at the time of its existence as well as with the memory the society of today keeps of it. On the contrary to what is generally assumed, confrontation is not necessarily the main feature of this image. During its domination over Hungary, the Monarchy was felt alternatively as an oppressive power to which responded the “kuruc” tradition of opposition and as a partner to achieve superior goals to which responded the “labanc” tradition of collaboration. These patterns of political behaviour are still obvious today. The experience of the two totalitarianisms have brought a re-evaluation of the Habsburgs as benevolent sovereigns and even 1848 looks pale compared to 1956. Towards the end of the communist regime, the re-discovery of the Habsburg heritage went beyond the historical sciences and became after 1989 a topos of the touristic discourse.

History. Habsburg Monarchy. Relationships between the Hungarians and the Habsburgs in the 19th and the 20th Century.

V nasledujúcom príspevku sa nebudeme venovať iba postaveniu Maďarov v dunajskej monarchii v časoch jej existencie, ale aj vzťahu k Monarchii pred a po roku 1918. Habsburská minulosť má pre Maďarov veľmi veľký význam: počas jej trvania (1526 až 1918) došlo k rôznym konfrontáciám a povstaniam Maďarov proti Habsburgovcom a ich národné hnutie kolidovalo s vernosťou voči dynastii. Naproti tomu sa s tureckým obdobím vysporiadali oveľa ľahšie, keďže táto éra trvala kratšie a skončila sa pred nástupom nacionalizmu. O negatívnej povahe osmanskej vlády vznikol konsenzus, že Turci neboli kresťania, bola to cudzia nadvláda a navyše mala zaostalý charakter. Habsburgovci, naproti tomu, mali svojich prívržencov medzi Maďarmi a dlhšiu dobu sa krajina delila na *kurucov* (podporovateľov nezávislosti a povstalcov) a *labancov* (sympatizantov habsburských panovníkov). Táto diferenciácia charakterizovala maďarskú spoločnosť až do roku 1956.

Od roku 1526 boli krajiny spojené personálnou úniou a od doby oslobodenia centrálnej časti krajiny spod osmanskej nadvlády cisárskymi vojskami až po rok 1918 sa osudy Rakúska a Uhorska aj reálne spojili, no spomienky na koexistenciu sú staršieho dáta, pretože tieto krajiny spolu susedili už dávnejšie. V čase, keď Maďari prišli do Dunajskej kotliny, v Rakúsku vládli Babenbergovci. Toto susedstvo pozdĺž Dunaja zohrávalo určitú úlohu vo vzájomnom vnímaní sa, pretože sa formovalo dlhé stáročia a prešlo rôznymi fázami rivality, ktoré sa u Maďarov spájali s obavami z pohltienia.